

Hugo Colenbrander, derdejaars student, aan het werk in de Weidestal van Aeres. Foto: Aeres Warmonderhof.

Slimme doeners uit het vwo

‘Mevrouw, onze leerlingen gaan niet naar het mbo’

Heb jij als vwo-decaan misschien een aanstaande mbo’er in de klas? Het antwoord is inderdaad ‘misschien’. Meer dan genoeg redenen om je te verdiepen in wat ‘slimme doeners’ kunnen doen na het vwo. Kitty Peetoom schrijft een betoog vanuit de onderwijspraktijk: op Aeres MBO Warmonderhof zitten nogal wat studenten die via het havo en vwo naar het mbo zijn gegaan.

door Kitty Peetoom

De deur gaat open en een jongen van een jaar of 20 met donker haar en zoekende ogen stapt onze school binnen. Zonder ouders. Hij komt voor onze informatiedag mbo biodynamische landbouw. Hij stelt zich voor als Alex. Enigszins terughoudend zit hij in de proefles over grassen. Twee van onze goed gebekte landbouwstudenten halen Alex en de andere bezoekers na de proefles op. Ze krijgen een rondleiding door de kas en over de akkers van Warmonderhof, langs de weilanden met de koeien, langs de kaasmakerij, de kalfjes en de boerderijwinkel op het hof. Ze vertellen honderduit en de ogen van Alex glanzen geïnteresseerd. Bij terugkomst wordt hij door de twee rondleiders meegenomen naar hun huisje om te lunchen met zelfgemaakte soep en kaas van eigen hof. De studentenhuizen staan op het erf naast de school, rondom de grote Hofvijver met de pizzahut. Eenmaal aan tafel vertellen de rondleiders aan Alex dat ze dagelijks op de boerderijen werken. ‘s Morgens gaan ze eerst de klas in, maar na de lunch trekken ze hun werkkleding aan voor een middag tussen gewassen of koeien. Alex mag met hen meewerken die dag, zoals we altijd doen met jongeren die komen ‘proeven’. Hij helpt mee snijbiet oogsten, wiedt nog wat, praat met andere jongeren die ook komen kijken of deze school wat voor hen is. Tegen theetijd komt hij verwaaid, met rode wangen en een grijs van oor tot oor weer binnen. Hij heeft eindelijk zijn studie gevonden.

Dubbele kwaliteiten

Alex is een vwo’er. Na zijn diplomering vertrok hij voor een studie biologie naar de universiteit. Ondanks zijn prima eindcijfers op het vwo, en ondanks zijn liefde voor flora en fauna, liep hij na een jaar vast op de theoretische insteek. Hij stopte met studeren; hij wilde naar buiten, vertelt hij aan het einde van onze informatiedag. Wat hij zocht, vond hij niet op de universiteit. Pas na veel omwegen ontdekte hij Warmonderhof. ‘Waarom wist ik hier niets van?’ vraagt hij verontwaardigd. ‘Dit is nou precies wat bij mij past!’ Hij heeft zijn aanmeldformulier voor onze mbo-opleiding dan al ingevuld en overhandigd aan de studentenadministratie. Jaarlijks mailen we ons mbo-opleidingsaanbod naar alle vo-decanen en docenten maatschappijleer in Nederland, met het verzoek uit te kijken naar jongeren zoals Alex, met dubbele kwaliteiten; theoretisch en praktisch sterk. Voor hen kan onze opleiding biodynamische landbouw de perfecte studie zijn. De combinatie van wonen, werken en leren, vier jaar lang, zorgt voor een oersterke leerimpuls. Theorie wordt dagelijks toegepast in de praktijk en er wordt stevig gewerkt aan ondernemerschap in het vierde jaar van de opleiding. Gedifferentieerd lesgeven zorgt ervoor dat zowel vmbo-leerlingen als havisten en vwo-ers voldoende uitgedaagd worden.

We hebben het gelijk aan onze kant. Toch ontvangen we daags na onze decanenmailing weer een aantal mailtjes terug van havo- en vwo-decanen. Op lichtjes beleedigde toon vragen ze of wij hen uit het mailbestand kunnen halen. ‘Want onze leerlingen gaan niet naar het mbo.’

Alex staat niet op zichzelf. Maar liefst 41% van de studentenpopulatie in onze voltijdopleiding heeft een havo- of vwo-opleiding of hoger achter de rug. En nee, ze komen inderdaad niet direct na hun vooropleiding bij ons terecht. Daarin hebben de decanen gelijk. De decanen zien echter niet dat hun leerlingen met dubbelkwaliteiten in tweede instantie wél bij ons belanden, met vaak een stevige frustratie rijker wegens het mislukken van een universitaire studie of hbo-opleiding. Omdat die studie hun niet kon bieden wat zij zochten. Ze balen omdat niemand hen ooit heeft verteld over het bestaan van onze school. Op voorlichtingsavonden van havo of vwo, en in één-op-één gesprekken met de decanen werd de optie mbo überhaupt niet, of nauwelijks, genoemd. Aan onze pr kan het niet liggen. Er ligt jaarlijks een envelop op de deurmat van alle decanen en er landt een mail in de mailbox van alle decanen en docenten maatschappijleer. Maar maken ze de envelop, met Aeres MBO Warmonderhof erop geschreven, wel open?

‘Waarom wist ik hier niets van? Dit is precies wat bij mij past!’

Krachtige ondernemers

Alex is een slimme doener. Om een dubbelgetalenteerde jongere als hij staat onze maatschappij momenteel te springen. De onuitgesproken overtuiging dat cognitief sterke leerlingen geen praktisch beroep zouden willen, moeten of mogen uitoefenen, ligt ten grondslag aan het verkeerde studieadvies dat deze dubbeltalenten krijgen en maken. Niet alleen heeft de maatschappij behoefte aan slimme doeners, ook hebben de hoger opgeleiden zelf meer dan vroeger de behoefte om ook praktisch aan het werk te zijn. Dat wordt op Warmonderhof onder meer bewezen door de vooropleiding van onze volwassen deeltijdstudenten. Het overgrote deel van hen is hbo- of wo-geschoold. Ook deze volwassen studenten verzuchten vaak dat ze een waterhoofd krijgen van hun theoretische baan. Met hun hoogopgeleide bagage zijn ze na hun afstuderen van Warmonderhof wel de meest innovatieve boeren die Nederland

zich wensen kan. Ze voegen door de combinatie van hun nieuwe boerenberoep en hun oude theoretische vak iets nieuws toe aan de sector. Ook als persoon komen ze meer in evenwicht.

'Ruim 40% van onze voltijd mbo-studenten deed havo of hoger'

De decaan in het hoger voortgezet onderwijs zou zich moeten informeren over de mogelijkheden van mbo-opleidingen om aan te sluiten bij de leerbehoeften van de zowel praktisch als theoretisch sterke leerlingen. Want die mbo-opleidingen zijn er te over. Te beginnen bij zo'n vijftig mbo-opleidingen in Nederland die nog steeds vierjarig zijn en dus meer tijd hebben om bovenop het praktisch-inhoudelijke deel te focussen op theoretische kennis. Dit zijn opleidingen in allerlei sectoren: van handel tot techniek, tandheelkunde en diergeneeskunde, ambachtelijke vakken en infrastructuur. Ook Aeres Warmonderhof is één van die vierjarige mbo's waar studenten met een hogere vooropleiding goed tot hun recht komen. Excellente studenten krijgen in het vierde jaar van onze mbo-opleiding de kans om als zelfstandige ondernemers een heel seizoen te boeren op een akkerbouwbedrijf of tuinbouwbedrijf. Ze mogen kartrekkers zijn voor evenementen en vieringen op

Lisa Parmentier, tweedejaars student, aan het werk in de tuinbouwpraktijk van Warmonderhof. Foto: Aeres Warmonderhof.

onze school. Eigen initiatief wordt altijd beloond en gefaciliteerd. Ze kunnen extra lesstof, complexere opdrachten of meer leidinggevende taken krijgen wanneer docenten of stagebieders merken dat ze meer aankunnen. De ervaring leert, dat onze studenten krachtige ondernemers worden in de biologische of biodynamische landbouw, met bedrijven die staan als een huis.

Zijn decaan zag het niet

Het is een interessante beweging die gaande is. Ontwerpakschool Cibap in Zwolle biedt zelfs al een 'mbo-5'-opleiding aan en minister Bussemaker wil de Associate degree als tussenvorm tussen mbo en hbo installeren. Onze student Alex had er wel bij gevaren wanneer hij direct vanaf zijn vwo-opleiding zonder haperen en frustraties van mislukking had kunnen doorstromen naar ons mbo. Zijn decaan zag het niet of wilde het niet zien. Dit is een oproep aan alle decanen in het hoger voortgezet onderwijs om hun ogen te openen voor de behoeften van hun leerlingen én voor de behoefte van de markt aan praktisch en theoretisch sterke arbeidskrachten. De mbo-route simpelweg niet als optie zien voor havo-, vwo- of gymnasiumleerlingen, is de wereld op zijn kop, en een miskenning van deze dubbeltalenten. Zij zijn de toekomst van onze maatschappij.

Kitty Peetoom werkt als schrijver in de biologische en biodynamische landbouw. Zij schrijft in opdracht van Warmonderhof, opleidingscollectief voor biodynamische landbouw (Aeres MBO Dronten Warmonderhof en Stichting Warmonderhof).

Zie: www.warmonderhof.nl

COLUMN

DOOR CHRISTEL ISPHORDING

Diversiteit

'Op een zekere dag besloten de dieren dat er iets moest gebeuren om de problemen van de moderne wereld op te lossen. Daarom verkozen ze een schoolbestuur dat bestond uit een beer, een das en een bever en ze huurden een egel in om het onderwijs te geven. Het leerplan omvatte rennen, klimmen, zwemmen en vliegen. Om het onderricht vlot te laten verlopen werden alle dieren die even oud waren, op dezelfde manier onderwezen in alle vakken.'

Deze oude fabel van George Reavis uit de jaren 40, blijft voor mij het mooiste voorbeeld van diversiteit. De zichtbare kwaliteiten van de dieren overtuigen iedereen direct van het feit dat talenten heel verschillend zijn. Natuurlijk kunnen niet alle dieren rennen, klimmen, vliegen en zwemmen. Hoe de mens er zijn best ook voor zal doen, in een dolfinarium zie je geen boomklimmende dolfinen. Toch gaan we in het onderwijs nog altijd voor een gemiddeld niveau voor ieder kind. Mijn vak Nederlands is daar een lichtend voorbeeld van. Een student die in paniek raakt van de 3,6 voor het landelijk Cito-lezen (en nee, ook dat doet lang niet iedereen), reken ik voor dat je met een mooi cijfer voor de presentatie en het gesprek nog wel kunt slagen. Maar aan het gemiddelde cijfer van lezen, presenteren en het gesprek valt niet meer af te lezen dat deze student uitstekend kan presenteren.

'Dus eenden kunnen minder goed zwemmen omdat ze nu eenmaal niet kunnen klimmen'

Ook het onderwijs zelf is heel divers. Het voortgezet onderwijs bestond in de jaren 70 uit lbo, mavo, havo en vwo. Die diversiteit vermeerderde van vier naar zes. De mavo is er weer met vmo theoretisch en daar kwam vmbo basis, kader en gemengd bij. Ook in het

vervolgonderwijs heb je maar liefst zes niveaus voor diverse opleidingskeuzes: mbo 1, 2, 3, 4 + hbo + wo = 6, de associate degree tel ik even niet mee. En dan kunnen al die eekhoorns, adelaars en kangoeroes ook nog naar het speciaal of particulier onderwijs of de boel afmaken op het vavo. Diversiteit is er genoeg! Maar toch resulteert elk onderwijstype in een gemiddelde student. Het slechtste vak bepaalt nog altijd hoe goed je kunt zijn in je beste vak. Dus eenden kunnen minder goed zwemmen omdat ze nu eenmaal niet kunnen klimmen. Er loopt nu een proef op 30 middelbare scholen, waarin leerlingen kunnen versnellen, verbreden of verdiepen en zo meer gebruik kunnen maken van hun talent. Waar die eend dus eindelijk meer mag zwemmen, maar nog steeds niet mag stoppen met dat hopeloze geklim.

Het mbo was ooit bedoeld voor doeners. Studenten die liever hun handen uit de mouwen steken dan hun neus in de boeken. Maar al mijn klimmers, renners, zwemmers en vliegers zitten vooral hele dagen achter hun laptop in een klas. Bij iedere onderwijsvernieuwing ontbreekt de tijd en ook de mankracht om het curriculum echt wezenlijk te vernieuwen. Dus het oude materiaal krijgt weer eens een mooi nieuw jasje, of we geven het een nieuwe naam.

Binnenkort krijgen wij loungeplekken voor onze studenten. Docenten voorspellen dat ze dan pas echt kunnen gaan slapen. Maar wie weet - wie weet! - blijkt die student met een 3,6 voor lezen, al liggend op een zachte bank, ineens wel te kunnen vliegen!